

Asia C-701/22**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

15.11.2022

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Curtea de Apel Cluj (Romania)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

15.12.2021

Valittaja:

SC AA SRL

Vastapuoli:

Ministerul Fondurilor Europene (MFE)

Pääasian kohde

Valittaja on kaupallinen yritys, jolle on myönnetty Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) tukea, jota ei tarvitse maksaa takaisin. Valittaja vaatii, että unionin varojen hallinnoinnista vastaava kansallinen viranomainen veloitetaan maksamaan viivästyskorkoa ja vahingonkorvausta tukikelpoisten menojen myöhästyneestä korvaamisesta.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

Moitteettoman varainhoidon periaatteen, vastaavuusperiaatteen ja direktiivin 2011/7/EU tulkinta.

Ennakkoratkaisukysymykset

- 1) Onko moitteettoman varainhoidon periaatetta tulkittava siten, että se yhdessä vastaavuusperiaatteen kanssa on esteenä sille, että jäsenvaltion viranomainen voi määrätä voittoa tavoittelevaa liiketoimintaa harjoittavalle

- oikeushenkilölle, joka saa EAKR:n tukea, jota ei tarvitse maksaa takaisin, viivästyskorkoa (sakkokorkoa) tukikelpoisille menoille tarkoitetun tuen maksamisen myöhästymisen perusteella ajalta, jona on ollut voimassa sittemmin tuomioistuimen päätöksellä kumottu, maksamisen estävä hallinnollinen toimi?
- 2) Jos vastaus ensimmäiseen kysymykseen on kieltävä, onko viivästyskoron määrän kannalta merkitystä tuensaajan samassa tuomiossa vahvistetulla tuottamuksella, kun otetaan huomioon, että sama viranomais, jolla on toimivalta hallinnoida Euroopan unionin rahastoja, on kyseisen tuomion antamisen jälkeen lopulta todennut kaikki menot tukikelpoisiksi?
  - 3) Tulkittaessa vastaavuusperiaatetta EAKR:sta myönnettävän tuen, jota ei tarvitse maksaa takaisin, saajalle maksettavien viivästyskorkojen myöntämisaikakohdan osalta, onko merkitystä kansallisen oikeuden säännöksellä, jonka mukaan sääntöjenvastaisuuden toteamisen ainoa seuraus on kyseisen taloudellisen edun myöntämättä jättäminen tai, tapauksen mukaan, sen takaisinperiminen (perusteettomien summien palauttaminen) samansuuruisena kuin se on myönnetty, ilman viivästyskorkoja, vaikka saaja on voinut hyödyntää etua sen palauttamisaikakohtaan asti, mutta jonka mukaan kiireellisenä annettun hallituksen asetuksen nro 66/2011 42 §:n 1 ja 2 momentin säännöksissä koron periminen sallitaan vain siinä tapauksessa, että takaisinmaksua ei suoriteta laissa määrättyjen 30 päivän kuluessa takaisinperinnästä ilmoittamisesta?
  - 4) Ovatko SEUT-sopimuksen 288 artiklan kolmannen kohdan määräykset esteenä sille, että nyt esillä olevan kaltaisissa olosuhteissa direktiivin 2011/7/EU soveltamisalaa laajennetaan kansallisella säännöksellä koskemaan myös rahoitussopimusta, joka on tehty Euroopan unionin rahastojen hallinnoinnista vastaavan viranomaisen ja voittoa tavoittelevaa liiketoimintaa harjoittavan oikeushenkilön välillä ja joka koskee rahoituksen, jota ei tarvitse maksaa takaisin, myöntämistä EAKR:sta?

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä asetuksen (EY) N:o 1260/1999 kumoamisesta 11.7.2006 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1083/2006 – 60 artikla.

SEUT 288 ja SEUT 325 artikla

Kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta 16.2.2011 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/7/EU – 1 ja 2 artikla.

1 Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

Siviilikoodeksista annettu laki nro 287/2009 (Legea nr. 287/2009 privind Codul civil), maksuvelvoitteiden tapauksessa maksettavia viivästyskorkoja koskeva 1535 §, jossa säädetään, että jos rahasummaa ei makseta eräpäivänä, velkojalla on oikeus saada viivästyskorkoa eräpäivästä maksun suorittamiseen asti osapuolten sopima määrä tai, jos se ei ole mahdollista, laissa säädetty määrä viivästyskorkoa ilman, että hänen tarvitsee todistaa mitään vahinkoa tapahtuneen.

Rahamääräisistä velvoitteista perittävän koron ja viivästyskoron korkokannasta sekä joidenkin pankkialalla toteutettavien rahoitus- ja veroimenpiteiden sääntelystä 24.8. 2011 annettu hallituksen asetus nro 13 (Ordonanța Guvernului nr. 13 din 24 august 2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar), I luku, jossa säädetään rahamääräisistä velvoitteista perittävän koron ja viivästyskoron korkokannasta:

- 1 §, jossa säädetään, että osapuolet voivat vapaasti sopia sopimuksissa sekä lainasummasta maksettavan koron että rahamääräisestä velvoitteesta perittävän viivästyskoron;
- 3 §, erityisesti 2¹ momentti, jossa säädetään, että ammatinharjoittajien välisissä suhteissa sekä ammatinharjoittajien ja hankintaviranomaisten välisissä suhteissa lakisääteinen viivästyskorko on viitekorko lisätynä 8 prosenttiyksiköllä, ja
- 10 §, jonka mukaan useita siviililain säännöksiä, mukaan lukien 1535 §:ää, voidaan soveltaa viivästyskorkoihin.

Toimenpiteistä, joilla torjutaan ammatinharjoittajien välisistä sopimuksista ja ammatinharjoittajien ja hankintaviranomaisten välisistä sopimuksista johtuvien maksuvelvoitteiden suorittamisen viivästymistä, 28.3.2013 annettu laki nro 72 (Legea nr. 72 din 28 martie 2013 privind măsurile pentru combaterea întârzierii în executarea obligațiilor de plată a unor sume de bani rezultând din contracte încheiate între profesioniști și între aceștia și autorități contractante), 20 §, jolla lisätään 2¹ momentti hallituksen asetukseen nro 13/2011 (Ordonanța Guvernului nr. 13/2011), ja 22 §, jonka mukaan mainitun 2¹ momentin käsitteellä ”ammatinharjoittaja” tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa voittoa tavoittelevaa liiketoimintaa.

Euroopan unionin rahastojen ja/tai niihin liittyvien kansallisten julkisten varojen vastaanottamiseen ja käyttöön liittyvien väärinkäytösten ehkäisemisestä, toteamisesta ja seuraamuksista 29.6.2011 kiireellisenä annettu hallituksen asetus nro 66 (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66 din 29 iunie 2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora), 42 §,

jossa säädetään muun muassa, että väärinkäytöksistä johtuvat budjettisaatavat erääntyvät maksettaviksi velkasitoumuksessa vahvistetun maksuaikataulun päättyessä eli 30 päivän kuluessa saatavan tiedoksiantamispäivästä.

Yhteenveto tosiseikoista ja pääasian menettelystä

- 1 Valittaja on rajavastuuyhtiö (SRL), jolle on myönnetty Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) alakohtaisesta toimenpideohjelmasta Taloudellisen kilpailukyvyyn lisääminen, tukea, jota ei tarvitse maksaa takaisin, hankkeen ”Laitteiden hankinta SC AA SRL:n tuotantokapasiteetin lisäämiseksi” toteuttamiseksi.
- 2 Valittajan ja vastapuolen eli ohjelman hallintoviranomaisena toimivan unionin rahastoista vastaavan ministeriön (Ministerul Fondurilor Europene, MFE) 22.4.2015 tekemässä rahoitussopimuksessa viimeksi mainittu sitoutui myöntämään enintään 3 334 257,20 leun suuruisen tuen, ja valittajan piti rahoittaa hanketta 3 334 257,20 leulla eli summalla, joka vastaa valittajan omaa osuutta hankkeen tukikelpoisista kustannuksista, ja 2 385 556,64 leulla, eli summalla, joka vastaa hankkeen ei-tukikelpoisten kustannusten määrää.
- 3 Vaikka hanke toteutettiin kokonaisuudessaan ja ajallaan, vastapuoli irtisanoi rahoitussopimuksen 29.8.2016 sillä perusteella, että avoimuusperiaatetta ei ollut noudatettu, kun valittaja osti tietyn määrän laitteita.
- 4 Valittaja nosti sopimuksen irtisanomispäätöksestä kanteen hallintotuomioistuimessa, joka kumosi päätöksen, koska se piti sopimuksen irtisanomista kohtuuttomana ottaen huomioon, että hanke oli toteutettu ja koska se katsoi, että vastapuoli olisi voinut kohdistaa valittajaan lievempiä toimenpiteitä, kuten rahoitusoikaisuja.
- 5 Näissä olosuhteissa vastapuoli maksoi 6.5.2021 tukikelpoiset kustannukset kokonaisuudessaan.
- 6 Tukikelpoisten kulujen korvaamista koskevan vaatimuksen tultua ratkaistuksi valittaja vaatii nyt ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen tekemällään valituksella lakisääteisen viivästyskoron maksamista siitä päivästä lähtien, jona valittaja nosti kanteen, siihen päivään asti, jona tukikelpoiset kulut tosiasiallisesti maksettiin, sekä vastapuolen velvoittamista maksamaan 28983,65 leun suuruinen korvaus, joka vastaa korkoja ja palkkioita.
- 7 Valittaja vetoaa tältä osin siviililain säännöksiin, jotka koskevat viivästyskorkojen maksamista vastaajan saatavan erääntymispäivästä lukien. Vahingonkorvausvaatimuksen osalta valittaja toteaa, että se oli joutunut toimittamaan lisäasiakirjoja luottosopimukseen, jonka se oli tehnyt hankkeen toteuttamiseksi, ja että nämä asiakirjat aiheuttivat lisäkustannuksia.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyynnön perusteluista

- 8 Kolmen ensimmäisen kysymyksensä tueksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että nyt esillä olevassa asiassa, jossa hallintotuomioistuin on lopullisesti kumonnut Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rahoitussopimuksen irtisanomispäätöksen, ei ole olemassa erityissäännöksiä, jotka koskisivat mahdollisuutta vaatia toimivaltaista viranomaista maksamaan korkoa, jos tukikelpoiset määrät on maksettu myöhässä sen jälkeen, kun rahoitussopimuksen irtisanominen on lopullisesti kumottu.
- 9 Siitä kysymyksestä, onko tämä mahdollisuus unionin oikeuden ja erityisesti moitteettoman varainhoidon periaatteen mukainen, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että yhtenäistä oikeuskäytäntöä ei ole. Eräät kansalliset tuomioistuimet ovat näin ollen katsoneet, että rahoitussopimuksen edunsaaja voi ammatinharjoittajana vedota oikeusvarmuuden, luottamuksensuojan ja vastaavuuden periaatteisiin vaatiakseen korvausta vahingosta, joka aiheutuu siitä, että erääntyneitä summia ei ole saatu ajallaan käyttöön. Tältä osin ei ole merkitystä sillä, että unionin lainsäädännössä ja kansallisessa lainsäädännössä ei ole tätä koskevia nimenomaisia säännöksiä, eikä sillä, että kyseessä on hallinnollinen sopimus, ja että rahoitustuki myönnetään vastikkeetta. Eräät tuomioistuimet ovat katsoneet, että rahoitussopimuksia koskevaa oikeudellista järjestelmää koskevia kansallisen oikeuden säännöksiä täydennetään yleisillä oikeussäännöillä sekä siviililain ja hallituksen asetuksen nro 13/2011 (Ordonanța Guvernului nr. 13/2011) säännöksillä.
- Eräät toiset tuomioistuimet ovat sitä vastoin katsoneet, että kun tukien, joita ei tarvitse maksaa takaisin, rahoitusta koskevassa kansallisessa lainsäädännössä ei säädetä oikeudesta viivästyskorkoon, viivästyskorkoa ei voida myöntää käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa. Rahoittaja ei ole ammatinharjoittaja, eikä osapuolten väliseen oikeussuhteeseen voida soveltaa ammatinharjoittajien välisiin oikeustoimiin sovellettavia kansallisen lainsäädännön sääntöjä. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun unionin oikeudessa ei säädetä korkojen myöntämisestä, kansallisessa oikeudessa on säädettävä korkoihin sovellettavista menettelyistä ja edellytyksistä menettelyllisen itsemääräämisoikeuden periaatteen mukaisesti.
- 10 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, onko viivästyskorkojen myöntäminen, vaikka viivästyskorkon maksamista koskevia siviilioikeudellisia säännöksiä voitaisiinkin soveltaa, kuitenkin ristiriidassa unionin taloudellisten etujen suojaamisen ja erityisesti moitteettoman varainhoidon periaatteen kanssa, kun otetaan huomioon rahoitussopimuksen oikeudellinen luonne.
- 11 Samalla ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, onko mahdollista rajoittaa viivästyskorkojen määrää rahoituksen saajan aiheuttaman tuottamuksen huomioon ottamiseksi.

- 12 Kolmannen kysymyksen osalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että kiireellisenä annetun hallituksen asetuksen nro 66/2011 (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66/2011) 42 §:n 1 ja 2 momentin mukaan taloudellisen edun saajalta voidaan sääntöjenvastaisuuksia havaittaessa vaatia viivästyskorkoa vain, jos takaisinmaksua ei ole suoritettu 30 päivän kuluessa saatavan tiedoksiantamisesta. SEUT 325 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava samat toimenpiteet unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjumiseksi kuin ne toteuttavat omiin taloudellisiin etuihinsa kohdistuvien petosten torjumiseksi.
- 13 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, eikö vastaavuusperiaate edellyttäisi myös tässä tilanteessa, joka ei ole samanlainen kuin tilanne, jossa on kyseessä taloudellisen edun takaisinperiminen, että viivästyskorkoa voidaan myöntää vasta siitä päivästä lukien, jona sopimuksen irtisanomista koskevan päätöksen kumoava tuomio on lainvoimainen.
- 14 Neljännessä kysymyksessä on kyse siitä, ulotetaanko direktiivin 2011/7 saattamista osaksi kansallista oikeusjärjestystä koskevalla lailla (ja erityisesti ammatinharjoittajien ja hankintaviranomaisten välisissä suhteissa sovellettavan lakisääteisen viivästyskoron suuruuden vahvistamisesta annetun hallituksen asetuksen nro 13/2011 3 §:n 2¹ momentin säännöksillä) direktiivin soveltamisala koskemaan nyt kyseessä olevan kaltaisia rahoitussopimuksia SEUT 288 artiklan kolmannessa kohdassa asetetut rajat ylittävällä tavalla.